

Michiel Adriaanszoon de Ruyter

(1607-1676)

In 1648 eindigde de Tachtigjarige Oorlog. Maar al na vier jaar brak er een nieuwe oorlog uit. Het was de eerste van drie zeeoorlogen die de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden in de 17e eeuw zou uitvechten met Engeland. Admiraals werden volkshelden. De beroemdste admiraal is Michiel de Ruyter.

Michieltje was geen lieverdje

Michiel de Ruyter kwam uit Vlissingen. Het was een driftig baasje. Hij werd van school gestuurd en later ook nog eens van de touwslagerij* waar hij werkte. Toen hij 11 was, ging hij naar zee. Hij voer eerst op een walvisvaarder en later op een kaperschip. Kapers probeerden om schepen van de vijand buit te maken. Het waren geen zeerovers, want ze hadden van de regering toestemming om te kapen. De buit werd verkocht en een deel van de opbrengst was voor het land.

Het ging De Ruyter voor de wind. In 1644 kon hij een eigen koopvaardijship kopen.

1652-1654: Eerste Engelse Oorlog

De Republiek verdiende heel veel geld aan de overzeese handel. Dat wilden de Engelsen ook wel! Daarom nam Engeland de AKTE VAN NAVIGATIE aan. Volgens deze wet mochten buitenlandse (dus: niet-Engelse) schepen alleen goederen naar en uit Engeland vervoeren die uit het eigen land kwamen of voor het eigen land bestemd waren. De Engelsen gingen op zee Nederlandse koopvaarders en vissersboten controleren en namen veel schepen in beslag. Toen barstte de bom: oorlog!!!

De Ruyter werd bevelhebber van het Zeeuwse deel van de vloot. De opperbevelhebber was MAARTEN HARPERSZON TROMP. De Engelsen hadden grotere schepen, met meer kanonnen. Tromp sneuvelde en Engeland won de oorlog.

* Een touwslagerij was een werkplaats waar touw werd gemaakt.

'Opa' De Ruyter

In 1653 was JOHAN DE WITT raadpensionaris geworden van het gewest Holland. Hij was nu de machtigste man van de Republiek. In die tijd was er namelijk geen stadhouder. De Witt liet 60 grote oorlogsschepen bouwen en een korps mariniers (zeesoldaten) oprichten.

In 1665 werd Michiel de Ruyter opperbevelhebber van de vloot. Hij ging in Amsterdam wonen. De Ruyter was populair bij de matrozen. Ze noemden hem *bestevaar*: opa.

1665-1667: Tweede Engelse Oorlog

Het bleef rommelen tussen Engeland en de Republiek. In Amerika en Afrika vielen ze elkaars forten aan. In 1665 brak de Tweede Engelse Oorlog uit. Beroemd is de TOCHT NAAR CHATHAM. Het stadje Chatham ligt aan de Medway (een zijrivier van de Theems). Daar lag de Engelse vloot. De Engelsen hadden de Medway afgesloten met een dikke ketting. Maar de Nederlanders wisten de rivier toch op te varen. Ze verbrandden zes grote Engelse oorlogsschepen en namen het admiraalsschip de *Royal Charles* mee naar huis. De Ruyter werd als een held ingehaald! (Maar om eerlijk te zijn: het aanvalsplan was bedacht door Johan de Witt!)

Het verbranden van de Engelse vloot voor Chatham, 20 juni 1667. Schilderij van Peter van de Velde.

1672-1674: Derde Engelse Oorlog

1672 staat bekend als HET RAMPJAAR. De Republiek werd aangevallen door de legers van de koning van Frankrijk en de bisschoppen van Keulen en Münster. Ter zee kwam het gevaar weer van de Engelse vloot. Deze zeeoorlog heet de Derde Engelse Oorlog. Gelukkig hielden De Ruyter en zijn mannen stand, anders hadden de Engelsen ongehinderd hun leger kunnen overvaren en waren we verloren geweest.

De meeste admiraals sneuvelen. Michiel de Ruyter onderging ook dat lot. Hij stierf nadat hij tijdens een zeeslag tegen de Fransen was getroffen door een kanonskogel. Hij was toen al 69 jaar oud.

Je hebt nodig: atlas en woordenboek.

1. Zet in chronologische volgorde:

Floris de Vijfde, Michiel de Ruyter, Willem van Oranje.

.....
 .....

2. Michiel en zijn tijd

Welke tijd hoort bij Michiel de Ruyter?

- middeleeuwen
- eerste stadhouder-
- Tachtigjarige Oorlog
- loze tijdperk

3. Piraat, kaper, zeerover ☠

Michiel voer een tijdje op een kaperschip. Later maakte hij juist jacht op kapers!

Welke woorden zijn synoniemen?

- piraat en zeerover
- kaper en zeerover
- piraat en kaper
- piraat, kaper en zeerover

4. Handel op Marokko

Met zijn koopvaarder *De Salamander* voer De Ruyter tussen 1644 en 1651 ieder jaar naar Marokko.

a. Welke handelswaar zou De Ruyter naar Marokko hebben meegenomen?

- bloemen en kaas
- specerijen en wapens
- hagelslag
- verse vis

b. Wat zou hij uit Marokko hebben meegenomen?

- aardolie
- graan en timmerhout
- goud en huiden
- scheepskamelen

5. TOPODETECTIVE

We zouden natuurlijk kunnen vragen in welke stad dit beeld staat. Maar we maken de vraag iets moeilijker. Aan welke zee-arm staat het standbeeld? (Gebruik zo nodig je atlas!)

.....

6. Akte van Navigatie

Het Engelse parlement nam de AKTE VAN NAVIGATIE aan.

a. Maak de volgende twee zinnen af:

- Nederlandse schepen mochten alleen goederen uit ..... invoeren in Engeland.
- Nederlandse schepen mochten goederen uit Engeland alleen verscheppen naar .....

b. Waarom trof deze wet vooral de Republiek?

.....
 .....

7. Waarom oorlog?

De Engelse Oorlogen waren ...

- godsdienstoorlogen
- veroveringsoorlogen
- handelsoorlogen
- vrijheidsoorlogen

8. Wie o wie?

In 1653 kreeg het gewest Holland een nieuwe RAAD-PENSIONARIS. Dankzij hem werd de oorlogsvloot veel sterker. Hij is bijna 20 jaar lang raadpensionaris geweest. In het Rampjaar (1672) werd hij in Den Haag vermoord door aanhangers van de jonge prins Willem III. Hoe heette deze raadpensionaris?

.....

9. TOPO

In de lente van 1664 begon De Ruyter met 18 schepen aan een expeditie die 2 jaar zou duren. Zo voer de vloot:

1. Naar Algiers om een eind te maken aan de kaapvaart door Algerijnse kapers.
2. Naar de oostkust van Spanje om de schepen te repareren en om voedsel in te slaan.
3. Naar de westkust van Afrika om Nederlandse forten te heroveren op de Engelsen.
4. Naar West-Indië (= het Caraïbisch gebied) om Engelse forten te veroveren.
5. Noordwaarts langs de kust van Nieuw-Nederland (nu New York en omgeving) naar Newfoundland.
6. Bovenlangs Schotland naar huis.

Geef op het kaartje met pijlen de route aan. Zet bij elke pijl het bijbehorende cijfer: 1, 2, ... of 6.

10 DE TAALMAKERIJ

Onderaan staan 8 UITDRUKKINGEN uit de scheepvaart. Zet de goede betekenis erbij. Kies uit:

- je uiterste best doen
- beginnen met vertellen
- de leiding hebben
- een andere tactiek kiezen
- toegeven
- heel moe zijn
- gaan slapen
- toezicht houden

- voor pampus liggen = ...
- van wal steken = ...
- aan het roer staan = ...
- het roer omgooien = ...
- een oogje in het zeil houden = ...
- alle zeilen bijzetten = ...
- onder zeil gaan = ...
- bakzeil halen = ...

WEETVRAGEN (of zoek het antwoord op!)

11. extra

In De Ruyters tijd was er vaak oorlog met Engeland. Maar niet veel later (in 1689) zou een Nederlandse stadhouder tot koning van Engeland worden gekroond!

Hoe heette hij?

- prins Maurits (zoon van Willem van Oranje)
- prins Frederik Hendrik (zoon van Willem van Oranje)
- prins Willem II (zoon van Frederik Hendrik)
- prins Willem III ('king Billy', de zoon van Willem II)

12. extra

De Republiek had 5 ADMIRALITEITEN (marines). Amsterdam was de grootste admiraliteit en Rotterdam de oudste. De marinehaven van Rotterdam was Hellevoetsluis. Dat was de thuishaven van het vlaggenschip.

- a. Hoe heette het beroemde vlaggenschip van De Ruyter, dat nu wordt nagebouwd op de Bataviawerf in Lelystad?

.....
- b. Wat is tegenwoordig de marinestad van Nederland?

.....

Michiel de Ruyter

zeeheld uit Zeeland

Michiel staat in de CANON VAN NEDERLAND.

